

Liturgie voor de viering van zondag 24 maart 2019: Derde zondag van de Veertigdagentijd

Plaats: Ontmoetingskerk

Aanvangstijd: 10.00 uur

Voorganger: ds. Peter van der Schans

Organist: Gert van der Schoor

Kindernevendienst: Groep 1 tot en met 7.

Tienernevendienst: Groep 8 tot en met klas 3

Thema: In de tuin van het geduld

Protestantse
Kerk

Protestantse gemeente te IJsselstein

Om vast op te zoeken:

- Psalm 25:3 en 9
- Lied 942
- Lied 561
- Lied 718:1 en 4
- Lied 25A
- Lied 841:1, 2 en 4
- Lied 368D
- Lied 547:4, 5 en 6

De Paaskaars brandt

Orgelspel vooraf

De dienstdoende ambtsdragers komen binnen

Welkom door de voorganger:

Vorige week was al een bijzondere week met een bijzonder welkom in de dienst.
 Nu is het eigenlijk weer zo.
 Door wat er in Utrecht gebeurde, maandag.
 En hoe dat iedereen in onze omgeving bezighield.
 Mensen in hun hart geraakt om de schoten, de doden, de gewonden.
 En dan de uitslag van de verkiezingen.
 Op een heel andere manier veel mensen geraakt.
 Wat zijn de gevolgen?
 Hoe zal het gaan?
 We nemen het allemaal mee de dienst in.
 En nog veel meer.
 Leed, dood – dichtbij en verder weg.
 Maar in elk geval groot voor wie het overkomt.
 Dat we een gezegende dienst zullen hebben!

AAN HET BEGIN

Toewijding door stil gebed en kort orgelspel

We gaan staan

Groet

Bemoediging

We zingen: Intochtslied (staande): Psalm 25:3 en 9

Gebed aan het begin (staande)

*God van dit leven,
 van U komt al het goede.*

*Zaai in de akker van ons bestaan
 het zaad van het geloof.*

*Leer ons werken
 in de wijngaard van de hoop.*

*Plant in ons hart
 de boom van de liefde.*

*Opdat in ons groeit
 wat waar en waardig is*

*en wij uw vruchten zullen zijn.
 Amen.*

(Bronswijk, *Van harte*, p. 75)

De gemeente gaat weer zitten

We zingen: Lied 942

Smeekebed, dat we besluiten met het zingen van: Lied 561

*U ziet toch, o God,
hoe wij er aan toe zijn,
hoe wij gebukt gaan
onder alle ellende
die wij eigenhandig hebben aangericht
en onder het mateloze lijden
dat ons aankijkt als een donker raadsel.
De aarde bloedt aan alle kanten
en onheilstijdingen maken ons neerslachtig.
O God,
richt ons op,
doe ons weer opademen
door het nieuwsbericht van uw heil,
versterk ons hart
dat wij anderen versterken,
neem ons allen mee
in uw beweging naar de vrede.
Daarbij bidden en zingen we samen: ...
...*

DIENST VAN HET WOORD

Gebed om de opening van het Woord

*Heer, onze God,
als benauwdheid dreigend op ons valt,
stel ons dan in de ruimte.
Als de donkerheid van zorg en angst ons overvalt,
laat uw licht dan over ons opgaan.
Als wij gevangen zijn in schuld en teleurstelling,
maak ons dan in Jezus' naam vrij,
want Hij is het toch die ommekeer brengt.
In Hem keren wij ons naar U toe
en durven erop te vertrouwen
dat ook wij voor het licht geschapen zijn,
dat ook wij de ruimte krijgen om te worden wie wij werkelijk zijn,
dat wij het licht krijgen om te groeien en vrucht te dragen
als uw goed schepping,
dat wij ervaren dat leven uit liefde geen onbegonnen werk is.
U zet de toon en wij stemmen gaarne in.
Amen.*

Gesprek met de kinderen

Naast de tent staat een grote plant.

Gesprek

Voorganger: (zoekt vruchten in de plant door alle bladeren op te tillen)

‘Sjonge jonge, wat een snertplant. Nu zitten er nog geen vruchten aan. Ik wacht al drie jaar op vruchten. Toen ik deze plant kocht zei de bloemenkoopman dat er lekkere sappige vruchten aan zouden komen, Nou, ik zie niks. Ik ga hem weggooien. (pakt de plant op) Of weten jullie nog iets dat ik kan doen?’ De kinderen geven advies: extra mest en water geven, zonlicht etc.

Voorganger: ‘Dankjewel voor jullie adviezen. Goed, ik zal het gaan proberen. Maar als het niet lukt dan gooi ik hem weg hoor!’

We zingen met de kinderen: Projectlied ‘Van buiten naar binnen’ vers 3 (refrein – vers – refrein)

refrein

Van bui - ten naar bin - nen naar links en naar rechts;
zo groot is de we - reld, zo wijd is het le - ven
en God brengt de men - sen te - recht.

couplet 3

3. Een prach - ti - ge plek, een tuin met een kans:
ik zie van het le - ven de waar - de.
Hier krijgt het le - ven een stra - len - de glans
kom, werk aan een vrucht - ba - re aar - de.

refrein

Van bui - ten naar bin - nen naar links en naar rechts;
zo groot is de we - reld, zo wijd is het le - ven
en God brengt de men - sen te - recht.

Het licht wordt door de kinderen meegenomen

Eerste Schriftlezing: Leviticus 19:23-25

23Wanneer jullie eenmaal in het land zijn dat ik je zal geven en je daar vruchtbomen plant, moet je de eerste vruchten laten hangen. De eerste drie jaar moet je de vruchten laten hangen en mag je er niet van eten. 24In het vierde jaar moeten jullie alle vruchten tijdens een dankfeest aan de HEER afstaan. 25In het vijfde jaar mag je de vruchten eten. De opbrengst zal des te groter zijn. Ik ben de HEER, jullie God.

We zingen: Lied 718:1 en 4

Tweede Schriftlezing: Lucas 13:1-9

131Er waren op dat moment ook enkele mensen aanwezig die hem vertelden over de Galileeërs van wie Pilatus het bloed vermengd had met hun offers. 2Hij zei tegen hen: ‘Denken jullie dat die Galileeërs grotere zondaars waren dan alle andere Galileeërs, omdat ze dat ondergaan hebben? 3Zeker niet, zeg ik jullie, maar als jullie niet tot inkeer komen, zul je allemaal op dezelfde wijze omkomen. 4Of die achttien die stierven doordat de Siloamtoren op hen viel – denken jullie dat zij schuldiger waren dan alle andere mensen die in Jeruzalem wonen? 5Zeker niet, zeg ik jullie, maar als jullie niet tot inkeer komen, zul je allemaal net zo sterven als zij.’

6Hij vertelde hun deze gelijkenis: ‘Iemand had een vijgenboom in zijn wijngaard geplant en ging kijken of de boom vrucht droeg, maar hij vond geen vijgen. 7Hij zei tegen de wijngaardenier: “Al drie jaar kom ik kijken of die vijgenboom vrucht draagt, maar tevergeefs. Hak hem maar om, want hij dient tot niets en put alleen de grond uit.” 8Maar de wijngaardenier zei: “Heer, laat hem ook dit jaar nog met rust, tot ik de grond eromheen heb omgespit en hem mest heb gegeven, 9misschien zal hij dan het komende jaar vrucht dragen, en zo niet, dan kunt u hem alsnog omhakken.”’

We zingen: Lied 25A

Verkondiging

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

- Offerende Galileeërs zelf in de tempel afgeslacht
- Achttien doden onder instortende toren van Siloam
- Drie doden en drie gewonden bij schietpartij in tram bij Utrecht
- Cycloon Idai treft Mozambique, Malawi en Zimbabwe. ‘Mogelijk grootste natuurramp op zuidelijk halfrond’ Zeker 3 miljoen mensen zijn getroffen, meer dan 500.000 mensen zijn dakloos geraakt. Kerk in Actie start hulpverlening.
- Overvolle veerboot in Irak zinkt; zeker 40 doden.
- Explosie in chemische fabriek in Yancheng, China. Minstens 64 slachtoffers.
- Bij brand in touringcar China zeker 26 mensen om het leven gekomen.
- Canadese priester neergestoken tijdens ochtendmis
- Bij een aanval op een dorp in het midden van Mali zijn al 115 dode lichamen gevonden.

Wat een week! Zomaar een aantal berichten in krantenkoppen en headlines bij elkaar. Met Utrecht erbij – ik volgde het maandag zo goed als het kon via de media.

En 's avonds de Bijbellesgroep. Met uitgerekend twee ongevallen in het verhaal van Lucas: allebei in Jeruzalem.

Utrecht raakte velen. Raakte diep. Begrijpelijk zo dichtbij.

En als je dan het nieuws verder deze week volgt, zijn er nog veel meer gemeenschappen zwaar geraakt door rampen. Waarbij de cycloon misschien nog de grootste is.

Het is onze werkelijkheid. Die van vandaag en gisteren. Maar ook die van lang geleden. De tijd van Lucas. Ongeluk, ramspoed, leed, dood – het is van alle tijden, van alle plaatsen, van alle mensen.

En het wordt ook nog op een andere manier heel eng. Lees nou dat bij Lucas: Je hebt iets verkeerd gedaan en krijgt dan te maken met ellende als straf van God. Er lijkt een verband te zijn tussen de zonde en de ramp die gebeurt. Zo is het denkpatroon bij de omstanders van Jezus. En niet alleen bij Jezus. Ook in onze tijd kom je het tegen: ziekte en zeer, nood en dood als wrange beloningen voor wat je verkeerd hebt gedaan.

De eerste catastrofe bij Lucas gaat over een moordpartij in of bij de tempel. Pilatus laat mensen uitmoorden. Het kan gaan om opstandige rebellen die als terroristen optreden. Maar het lijkt eerder te gaan om het afslachten van mensen, van pelgrims die aan het offeren zijn. Er werden toen nog dieren gebruikt bij de offers. Bij het klaarmaken er van vloeiende er bloed. En nu vermengt zich dat bloed met het bloed van degenen die offeren. Het is dubbel catastrofaal: er komen mensen om. En het gebeurt ook nog eens bij de tempel, op een heilige plaats. Vergelijk het met de aanslag in Christchurch.

De tweede catastrofe bij Lucas gaat over een groot ongeluk op een bouwplek. Waarschijnlijk gaat het om een toren uit de oude muur rondom Jeruzalem. Hij stort in en er vallen 18 doden.

De vragen komen los. Wie was er bij? Ja, die net wel. Maar een ander net niet – die was ziek thuis gebleven of had zich verslapen. Of koos er voor om de tram niet te nemen maar de bus. En de vragen komen: Waarom moest dit gebeuren? Waarom kwam de één om en bleef de ander gespaard? Is dat dom toeval of zit er een bedoeling achter?

Mensen zoeken naar begrip. En zitten zomaar in het vergelding denken. Bekende antwoorden gaan rond. Er is een relatie tussen oordeel en onrecht. Degene die een ramp overkomt, die verdient het.

Dan komt Jezus met een gelijkenis. Over een vijgenboom in een wijngaard; over een eigenaar en een tuinman.

Het is valt al meteen op, dat er een vijgenboom in een wijngaard staat. Wat doet die daar? Druiven houden van warmte en zon, dus het werken in de wijngaard is een heet karwei. Dan is het heerlijk om af en toe te kunnen uitblazen in de dichte schaduw van de vijgenboom. Daarom alleen al is goed voor te stellen dat deze boer een vijgenboom in zijn wijngaard heeft geplant.

Maar een vijgenboom neemt best veel ruimte in. Het wortelstelsel is even groot als de kroon, dus er wordt veel voedsel aan de grond onttrokken. Daarom moet deze boom ook echt wel vruchten dragen om lonend te zijn. En nu staat hij er al drie jaar, en nog altijd geen knopje te zien. De eigenaar frons zijn wenkbrauwen.

Op het eerste gezicht lijkt de gelijkenis helemaal niks te maken te hebben met het voorafgaande gedeelte over de ongelukken.

Toch staan de gedeelten niet voor niks bij elkaar, denk ik.

Jezus hoort de gedachten over het directe verband tussen de ramp die je treft en de straf van God Hij doorbreekt die gedachten. En nogal duidelijk ook.

Hij zegt: Je bent verantwoordelijk voor je eigen daden. Oordeel niet over anderen, maar breng je eigen zaken eerst op orde. Bedenk geen theologische of vrome afleidingsmanoeuvres die jezelf buiten schot houden. Kort gezegd: Keer je om, oriënteer je op God, zodat je leven vrucht gaat dragen.

Iets uitgebreider gezegd:

Hij zegt niet, dat er helemaal geen verband is tussen het gedrag van mensen en de ellende die hen overkomt. Er zijn catastrofes waar lijdenden part nog deel aan hebben. Maar er zijn ook catastrofes die de mens zelf veroorzaakt. Op een veerboot teveel mensen toelaten. In een chemische fabriek het niet te nauw nemen met veiligheidsvoorschriften. Mensen met een andere overtuiging dan de jouwe naar het leven staan.

Er is in het algemeen een verband. Soms is het dus aan je zelf te wijten, dat je leed overkomt. Dan moet je ook niet meteen God erbij halen als de aanstichter van het leed.

Je zou misschien zelfs nog zo ver kunnen gaan om te zeggen, dat God je straft. Maar dat moet je dan helemaal zélf zeggen. Dat moet je niet over een ander of tegen een ander zeggen. Dat is dan iets tussen God en jou.

Jezus doorbreekt in elk geval het directe verband. Hij zet het automatische opzij, dat iemand ongeluk overkomt, omdat je iets verkeerd hebt gedaan. En ook: Je kunt het niet omkeren: iemand ondervindt nood en ellende, dus er zal een specifiek vergrijp, een speciale zonde aan ten grondslag liggen.

Jezus ziet dat als opmerkingen van mensen aan de kant. Meningingen van toeschouwers. Je hoort het gegniffel: *“Het is toch wat, dat hem dat allemaal is overkomen door die ongehoorzaamheid aan het Woord van God! – Je krijgt wat je verdient! Boontje komt om zijn loontje!”* Dat zijn bespiegelingen van buitenstaanders. Afleidingsmanoeuvres. Maar zo gaat het niet.

Jezus wil dat we naar onszelf kijken. Wees bedacht op eigen verantwoordelijkheid en schuld. Wees waakzaam! Alleen dan kun je vrucht dragen.

Wie God ter verantwoording roept, wordt zélf ter verantwoording geroepen. Je zet slachtoffers van rampen niet in de beklagdenbank. Maar helpt en ondersteunt. Rampen kunnen inderdaad leiden tot bezinning, zeker wel. Terugkijken kan dan geen kwaad. Maar doe het dan goed. Beoordeel en veroordeel niet alleen. Maar kijk ook naar de toekomst. Vraag je af: Hoe kan het anders? Kom tot inkeer! We moeten het voortaan anders doen. God zij dank krijgen we nieuwe kansen!

Dat vertelt de gelijkenis van vijgenboom in de wijngaard. Wij zijn als die boom.

De boom geeft geen vruchten. En dat duurt al drie jaar. Dat is op zich niet vreemd. Zoveel tijd kan het groeien wel duren. Maar normaal is er dan in het vierde jaar wél vrucht. En die wordt dan als dank aan God gegeven. Dus pas in het vijfde jaar mag je de vruchten die komen zélf gebruiken.

Drie jaar blijft de boom vruchteloos. En dan vindt de eigenaar het welletjes. Zonde van de energie. Zo wordt er soms ook over mensen om ons heen gesproken. *“We moeten in hem of haar maar geen energie meer steken. Het heeft toch geen zin! Het levert niks op! Je loopt erop dood!”* Zo wordt er over mensen geoordeeld. Wat moet je ermee als omgeving? Denk aan mensen die met de reclassering te maken krijgen. En die een plek in de samenleving zoeken. Krijgen ze een oprechte nieuwe kans? Vaak worden de dingen die fout gaan supergroot uitgelicht. En hoor je niets over die keren dat het goed gaat.

De tuinman uit de gelijkenis kijkt met andere ogen. Misschien heeft hij wel een frisse blik. Hij pakt de omgeving aan van de boom. Niet zozeer de boom zélf als wel het milieu, de context. Hij spit de grond om. Geeft mest. En zorgt er nog eens goed voor. In het vertrouwen dat een gezonde omgeving goed doet gedijen. Hij vraagt de baas om geduld.

Ik herken Jezus in die tuinman. Hij vraagt God om geduld met ons. Hij claimt als het ware bij God ruimte en tijd voor ons. Hij doet een beroep op genade en barmhartigheid. Het leven danken we aan de barmhartige God die vol clementie is met mensen. De wijngaard wordt een tuin van geduld.

Je kunt wel steeds terug gaan zitten kijken. Wie zou wat fout hebben gedaan? Waar heeft iemand de straf van God aan te danken? Je zit dan in het verleden te puzzelen. En je zet je zelf buiten schot. Je wordt toeschouwer in plaats van dat je zelf deelneemt en leeft.

Het gaat er om, dat we vrucht dragen. Dat er iets moois uit ons groeit en bloeit, zodat God er met veel plezier naar kan kijken. Ervan kan genieten. En wij dan met Hem en met elkaar! Dus niet de schuld bij anderen zoeken. Maar keer je in tot jezelf en ontdek wat je verkeerd doet.

Keer je dan om en leef!

Het gaat er om, dat we vrucht dragen. Dat er een vruchtbare samenwerking is tussen God en jou en tussen jou en God. Het gaat om een vruchtbare toekomst! Daarvoor krijg je nieuwe kansen! Jezus zegt: Ik geef niet op! De woorden en daden van Jezus schudden de vaste grond onder je voeten op ... En in het mesten zit voeding, waar je volop uit kunt putten. Een prachtig beeld: Jezus, die wakker schudt en voedt, die geduld heeft en blijft geloven dat je kunt bloeien! Hebben wij ook zoveel geduld met de mensen om ons heen?

Amen.

Meditatief moment: orgelspel

We zingen: Lied 841:1, 2 en 4

DIENST VAN HET ANTWOORD

Gebeden: dankgebed – voorbeden – stil gebed – samen bidden van het Onze Vader
In het gebed zingen we een aantal keer: Lied 368D

Houd mij in leven, wees Gij mijn redding
steeds weer zoeken mijn ogen naar U.

Barmhartige God,

We zien de beelden van verwoesting door natuurgeweld
op twee heel verschillende plekken:
in Zuid-Oost Afrika in Mozambique, Zimbabwe en Malawi en op Papua in Indonesië
Een verwoestende hemel brak los.
Na de storm kwam de regen, wat bleef is een land van modder en water.
Onbarmhartig ondoordringbaar.
Zoveel doden, zoveel mensen vermist,
zoveel mensen die niet weten hoe het is met hun familie, hun vrienden, geliefden.
Zoveel onzekerheid.
Ons hart is bij de slachtoffers

God van het leven,
wek uw kracht in uw mensen, wees hen nabij in hun woede en wanhoop,
hun aanklacht tegen het noodlot. Hun zwijgen om de leegte en het verlies.
God van het leven,

wij bidden ook voor de hulpverleners die vaak machteloos staan.
 Wek uw kracht in hen, dat zij wegen vinden.
 Wij bidden voor de kerken in Mozambique, Malawi en Zimbabwe
 en op Papua ter plekke waar de nood is,
 dat uw gemeenten kunnen doen wat moet gedaan,
 in directe hulpverlening, en dat zij een levende ruimte zijn
 waar mensen terecht kunnen met hun angsten en verdriet.
 God van het leven,
 wij bidden: uw kracht met hen.

Voor onze eigen gemeente bidden wij.
 Zo op afstand, wat kunnen wij doen?
 Maak ons toch werktuigen van uw liefde,
 dat ook wij wegen vinden en niet machteloos blijven staan
 oog in oog met het lijden van uw mensen.
 God van het leven, wek uw kracht in uw mensen,
 slachtoffers, hulpverleners,
 wie dan ook die waar dan ook doet wat moet gedaan in deze nood.

Houd mij in leven, wees Gij mijn redding
 steeds weer zoeken mijn ogen naar U.

Verkiezingen: vertrouwen, waarachtigheid, recht doen aan álle mensen

Houd mij in leven, wees Gij mijn redding
 steeds weer zoeken mijn ogen naar U.

Nood verder weg:

- Aanslag Utrecht
- Veerboot Irak
- Explosie Yancheng
- Brand in touringcar China
- Canadese priester neergestoken tijdens ochtendmis
- Mali: aanval op een dorp 115 doden al

Houd mij in leven, wees Gij mijn redding
 steeds weer zoeken mijn ogen naar U.

Namen van gemeenteleden

Houd mij in leven, wees Gij mijn redding
 steeds weer zoeken mijn ogen naar U.

Stil gebed

Houd mij in leven, wees Gij mijn redding
 steeds weer zoeken mijn ogen naar U.

Onze Vader

Delen van de bloemengroet

Intussen komen de kinderen van de nevendienst terug

Voor de collecte uit:

1. medelen dat wij alvast 750,00 Euro gedoneerd hebben
2. medelen dat we volgende week collecteren voor de slachtoffers i.p.v. Pionieren rond ingevingsvraagstukken.

Inzameling van de gaven

Eerste collecte (zwarte zak): Stop kinderarbeid in India

Tweede Collecte (groene zak): is bestemd voor het werk van de kerk

Wie dat wil kan de kinderen uit de crèche ophalen.

AAN HET EINDE

We zingen (staande) slotlied: Lied 547:4, 5 en 6

Uitzending

Zegen van Corrie Jongejans

Ga met God en wees een zegen!

Als je gaat met God,

dan verspreid je liefde...

dan leef je in vreugde....

dan ervaar je vrede....

dan heb je geduld

dan straal je vriendelijkheid uit.....

dan deel je goedheid mee.....

dan is je geloof krachtig....

dan ben je zachtmoedig.....

dan bewaar je je zelfbeheersing.....

Als je gaat met God,

dan is de vrucht van de Geest zichtbaar in je leven!

Een zegen voor jou, voor onderweg.....

In de Naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest!

Gemeentezang: *Amen, amen, amen!* (Lied 431C)

Orgelspel

Inzameling van de gaven bij de uitgang voor nieuwe geluidsapparatuur voor de band